tiesimo darbų. Pavieniai XVII–XVIII a. radiniai ir pavieniai gotikinių plytų fragmentai rodo, kad Vilniaus gynybinė siena šioje teritorijoje galėjo eiti ir kultūrinis sluoksnis čia kadaise egzistavo, tačiau didžiojoje šios sklypo dalies teritorijoje jis nukastas ir permaišytas. 2018 m. tyrimų rezultatai rodo, kad šioje teritorijoje išlieka tikimybė aptikti dar nesuardytų Vilniaus gynybinės sienos liekanų ir nesuardytą XVII–XVIII a. archeologinį sluoksnį, todėl atliekant žemės judinimo darbus šioje teritorijoje būtini archeologiniai žvalgymai, o jų metu aptikus archeologinį sluoksnį – detalieji archeologiniai tyrimai. Sklypo Š dalyje situacija kitokia. Čia aptikta Vilniaus gynybinės sienos liekanų, 70–80 cm storio XVII–XVIII a. archeologinis (kultūrinis) sluoksnis ir giliau esantis antrasis 20–50 cm storio tamsiai pilko smėlio XVI–XVII a. archeologinis (kultūrinis) sluoksnis.

Maironio St. 27A

In 2018, the TO conducted a field evaluation (four test pits totalling 18 m^2) at Maironio St. 27A (Fig. 1). The reconstruction of an outbuilding, i.e. a pump house, that stands there and the laying of a new segment of the utility lines were foreseen on the grounds. It was determined that the SE and SW parts of the plot have been severely damaged by 20th-century construction work and the laying of utility lines. The isolated 17th–18th-century finds and gothic brick fragments show the possibility of the former existence of the Vilnius Defensive Wall on this plot (Fig. 3) and of the existence of a cultural layer, which has been dug up and disturbed. The remains of the Vilnius Defensive Wall (Fig. 2), a 70–80 cm thick, 17th–18th-century cultural layer (Fig. 4), and below that, a second, 20–50 cm thick, 16th–17th-century, dark grey sand cultural layer were discovered in the N part of the plot.

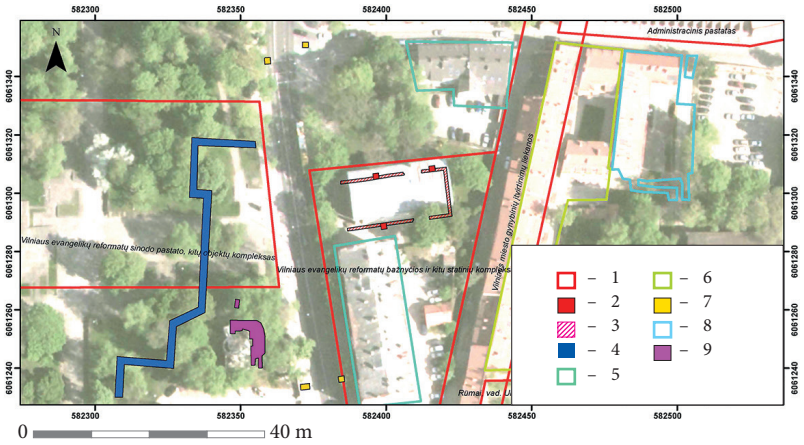
Tautvydas Bajarūnas

Pylimo gatvė 18

2018 m. TO atliko detaliuosius tyrimus Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčios ir kitų statinių komplekso (UK 33863) evangelikų reformatų bažnyčios (UK 1068) aplinkoje, Pylimo g. 18. Šioje teritorijoje numatoma atlikti pastato tvarkybos darbus, restauruoti pastato stogą ir fasadus, taip pat nugriauti tarybiniu laikotarpiu prie pastato Š fasado pastatytus laiptus, atlikti pamatų sanavimą ir hidroizoliavimą, tam kasant iki 1,2 m gylio tranšėją. Tyrimai vyko dviem etapais. Pirmiausia šalia pamatų, kur planuota juos sanuoti ir hidroizoliuoti, kasti šurfai, o antruoju etapu, remiantis žvalgomųjų tyrimų rezultatais, – tose vietose vykdyti žvalgymai (1 pav.).

Aplink tirtą vietą anksčiau vyko nemažai archeologinių tyrimų, tačiau išskiriami tik artimiausi (1 pav.). 1985 m. rugsėjį PRI (Vladimiras Grišinas) atliko archeologinius tyrimus sklypuose Klaipėdos g. 1/16, Komjaunimo (dabar Pylimo gatvė) g. 20, 22 (*LIIR*, f. 1, b. 1451). Sklype Klaipėdos g. 1/16 ištirti 4 šurfai (iš viso 6,83 m^2). Trys iš jų kasti pastato rūsiuose ir vienas kieme, šalia pamatų. Sklypuose Komjaunimo g. 20, 22 iš viso iškasta 16 šurfų, 8 kasti sklypo kieme, šalia pastato pamatų ir 8 pastatų rūsiuose. Iš visų tyrinėtų šurfų užfiksuoti tik 4, kurie tyrinėti sklypo kieme, šalia pamatų (iš viso 3,49 m^2). Archeologas teigia, kad šių tyrimų metu aptiktas kanalizuotos Vingrės (Kačergos) upelio vagos nuosėdinis sluoksnis. Taip pat sklype Komjaunimo g. 22 aptikta Vilniaus gynybinės sienos liekanų ir 0,9–2 m storio kultūrinis sluoksnis, kuris datuotas XVI–XVII a.

Kiti didelės apimties tyrimai vyko sklypuose Klaipėdos g. 7, 7A ir 7B. Sklypuose Klaipėdos g. 7 ir 7A (Vida Kliaugaitė) tyrinėta 2003,

1 pav. Bendras situacijos planas: 1 – NKVR saugomų objektų teritorijos; 2 – I etapo žvalgomieji tyrimai; 3 – II etapo žvalgomieji tyrimai; 4 – 1979 L. Dziko tyrimai; 5 – 1985 m. V. Grišino tyrimai; 6 – 2003, 2007 ir 2011 m. V. Kliaugaitės tyrimai; 7 – 2006 m. L. Girlevičiaus ir T. Poškos tyrimai; 8 – 2008 ir 2011 m. R. Žukovskio ir T. Poškos tyrimai; 9 – 2012–2013 m. D. Antropikaitės tyrimai. T. Bajarūno nuotr.

Fig. 1. General situation plan: 1 – territory of the NKVR protected objects; 2 – stage I evaluation; 3 – stage II evaluation; 4 – 1979 investigation by L. Dzikas; 5 – 1985 investigation by V. Grišinas; 6 – 2003, 2007, and 2011 investigations by V. Kliaugaitė; 7 – 2006 investigation by L. Girelvičius and T. Poška; 8 – 2008 and 2011 investigations by R. Žukovskis and T. Poška; 9 – 2012–2013 investigation by D. Antropikaitė.

2 pav. Šurfas 2 iš PV pasiekus įžemio lygį. T. Bajarūno nuotr.

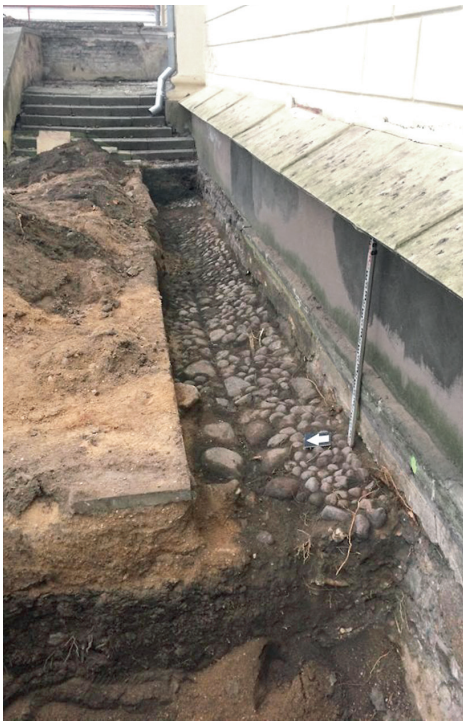
Fig. 2. Test Pit 2, as seen from the SW after reaching the sterile soil level.

2007 ir 2011 m. (*ATL 2011 metais*, 2012, p. 557–567). Kultūrinis sluoksnis šiuose sklypuose nuo 1,8 iki 4,5 m storio, ankstyviausias kultūrinio sluoksnio horizontas datuotas XIV ar XV a. Palei sklypo V kraštinę atidengta buvusios miesto gynybinės sienos dalis. Tyrimų metu aptikta gamybinių krosnių, anksčiau čia stovėjusių mūrinių ir medinių pastatų liekanų, surinkta didelė archeologinių radinių kolekcija. 2008 ir 2011 m. archeologiniai tyrimai atlikti sklype Klaipėdos g. 7B (Robertas Žukovskis, Tauras Poška) (*ATL 2011 metais*, 2012, p. 504–508). Šiame sklype kultūrinis sluoksnis 1,9–3,9 m storio, nors aptikta ir XIV–XV a. datuojamų archeologinių radinių, ankstyviausias kultūrinio sluoksnio horizontas datuotas XVI a. Surasti gana dideli plotai XVI–XVII a. datuotų grindinių iš riedulių, apardytas kapas, į įžemį įgilintų objektų.

Pirmame tyrimų etape iškasti trys 2x2 m dydžio šurfai (iš viso 12 m^2), o vadovaujantis šių tyrimų rezultatais, antrame tyrimų etape šalia bažnyčios pamatų vykdyti archeologiniai žvalgymai žemės kasimo darbų metu, kai buvo

kasama apie 1 m pločio, apie 1,2 m gylio tranšėja. Antrame etape žvalgytas 73 m² plotas. Iš viso ištirtas 85 m² plotas.

Apibendrindami tyrimų rezultatus galime teigti, kad prie bažnyčios pamatų archeologiniu požiūriu vertingas kultūrinis (kitaip – archeologinis) sluoksnis yra labai apardytas XIX a. II ketvirtyje statant bažnyčios pamatus. Šurfe 1 nesuardytas archeologinio sluoksnio kraigas atokiau nuo bažnyčios pamatų yra 2,1 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, šurfe 2 – nuo 2,9 m (2 pav.), o šurfe 3 – nuo 2,6 m gylio. Masyvūs akmenų mūro bažnyčios pamatai tirtose vietose yra įgilinti nuo 3,3 iki 4,2 m, jų apatinė dalis įkasta į smėlio įžemį. Pamatų perkasimo nesuardytose vietose yra išlikęs preliminariai XV–XVIII a. datuojamas archeologinis sluoksnis. Įžemis tirtose pamatų perkasimo nesuardytose vietose pasiektas 2,4–3,5 m gylyje nuo žemės paviršiaus. Žvalgytose vietose aptiktas XIX a. datuojamas fragmentiškas akmenų grindinys – nuogrinda (3 pav.) su lataku, dalis šios struktūros išsaugota. Žvalgytose vietose nesuardytas archeologinis sluoksnis bei įžemis nepasiekti, skirtingose vietose atkasti nevienodos konstrukcijos bažnyčios pamatai.

3 pav. Tranšėja prie bažnyčios Š fasado, kur į R nuo šurfo 2 atkastas akmenų grindinys iš V. L. Girlevičiaus nuotr.

Fig. 3. The utility trench dug beside the church's N façade, where stone paving was unearthed to the E of Test Pit 2, as seen from the W.

Pylimo St. 18

In 2018, the TO conducted an excavation (a total of 85 m² in two stages) in the vicinity of the building complex of the Vilnius Evangelical Reformed Church at Pylimo St. 18 (Fig. 1). The valuable cultural layer near the church's foundation was severely disturbed during the construction of the church's foundation in the second quarter of the 19th century. The top of the undisturbed archaeological layer in Test Pit 1, which is further from the church's foundation, lies at a depth of 2.1 m from the present-day ground's surface, in Test Pit 2 from a depth 2.9 m (Fig. 2), and in Test Pit 3 from a depth 2.6 m. At the investigated locations, the church's foundation of massive stones goes down from 3.3 to 4.2 m, its base having been dug into sterile sand. At those locations not disturbed by the foundation, there is a surviving archaeological layer, which has been preliminarily dated to the 15th–18th centuries. Sterile soil was reached at a depth of 2.4–3.5 m from the ground's surface at the investigated locations. 19th-century fragmental stone paving from the apron and its gutters was discovered at the surveyed locations (Fig. 3).